

Fäster-fäster inte

Att kunna sammanfoga material inom teknikundervisningen åk 1-3

Eva Björkholm, universitetsadjunkt vid KTH

Henni Söderberg, ämneslärare på Ursvikskolan

Bakgrund

- **Förmågor** att utveckla i grundskolans teknikämne (Lgr11):
  - identifiera problem och behov som kan lösas med teknik och **utarbета förslag till lösningar**
  - identifiera och analysera tekniska lösningar utifrån ändamålsenlighet och funktion
- **Centralt innehåll** inom Tekniska lösningar åk 1-3:
  - Material för eget konstruktionsarbete. Deras egenskaper och hur de kan sammanfogas.
- Visa noggrannhet i arbetet med att /../ sammanfoga alla delar i modellen för att uppnå den önskade funktionen. (Kommentarmaterial till kunskapskraven)

Bakgrund

- Elevers svårigheter med att sammanfoga material (Björkholm *et al* 2016).
- Teknikämnet - svagt utvecklad undervisningstradition (Jones, Buntting & de Vries 2013).
- Konstruktionsarbete vanligt i teknikundervisningen, med otydligt syfte, (Skolinspektionen 2014)
- Kunskap om kunnandets beståndsdelar centralt för att planera, genomföra och utvärdera undervisningen och bedöma elevers lärande

Syfte och forskningsfrågor

➤ Syfte :

utveckla kunskap om kunnande och elevuppgifter med fokus på sammanfogning av material i eget konstruktionsarbete i teknikundervisningen i åk 1-3

➤ Forskningsfrågor:

- Hur kan kunnandet avseende att sammanfoga material i eget konstruktionsarbete i åk 1-3 beskrivas?
- Vilka typer av uppgifter bidrar till och främjar utvecklingen av elevers kunnande?

Metod

- Learning study
- Nio lektioner à 45 min, fyra olika lektionsutformningar, 4 grupper à 11-14 elever i åk 2 (totalt 51 elever)
- Variationsteori för att designa undervisningen
- Databesamling: videoobservationer av lektioner, elevernas arbetsblad och modeller
- Analys:
  - Fenomenografisk analys av elevers verbala och fysiska handlingar samt elevers texter och bilder för att analysera kunskande
  - Uppgifternas utformning (aktiviteter, material etc.) i relation till elevernas kunskande

Resultat

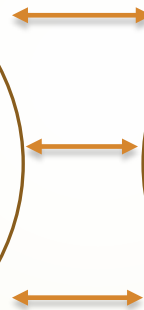
Att kunna sammanfoga material i eget konstruktionsarbete

FUNKTION

Fästförmåga och dess
varaktighet
Motstå krafter
Bilda en enhet
Estetiska aspekter

KONSTRUKTION

Materialet som skall
sammanfogas
Fogningsmaterialet
Tillvägagångsätt

Lektionerna

- ▀ Lektion 1: Lock till låda för A4-papper

Analysera sammanfogningarna och föreslå och alternativa sätt att sammanfoga delarna

- ▀ Lektion 2: Lock till låda för A4-papper

Prova andra sätt att sammanfoga

- ▀ Lektion 3: Material i wellpapp med större fästytter

Sätta ihop till en låda och berätta om tillvägagångssättet

- ▀ Lektion 4: Material i papper och plast,

Konstruera en pennburk och utvärdera din konstruktion

- ❖ Sammanfogningsmaterial: tejp, lim, smältlim, häftmassa, häftklammer, påsnit och skruv

- ❖ Redskap: häftapparat, limpistol, syl, håltång och skruvmejsel

Fästförmåga och dess varaktighet

- Analysera och värdera förmågan att fästa och sammanfogningens varaktighet
  - "limpistol, det sitter bra, väldigt bra"
  - "kludd är dåligt, det håller inte lika bra som silvertejp [...] det kommer att lossna efter ett tag"

Motstå krafter (hållfasthet)

- Värdera sammanfogningarna i förhållande till relevanta belastningar
  - Eleverna testar sammanfogningens hållfasthet genom att lägga några pennor i pennburken
  - Eleven tar pennor och lägger i burken "yeah, [...] det funkar, det här ska bli vår nya pennburk"

Bilda en enhet

- Analysera och värdera i vilken grad de sammanfogade materialen bildar en enhet
- "nej den har gått sönder" (eleven visar mellanrum mellan de delar som skulle sammanfogas)
- "vi valde häftklammer, annars kommer den att öppna sig typ så här" (eleven gör en vinkelrörelse med handen)

Estetiska aspekter

- Värdera sammanfogningens utseende
- "om man tejpar så blir det fult och knöggligt"
- E1: "silvertejp är snyggare, det håller, det blir ju det"
E2: "ja, men det ska ju inte se snyggt ut"

Materialiet som ska sammanfogas

- Värdera och välja relevant sammanfogningsmetod till det material och den materialform som ska sättas samman
- "Att tejpa gick bra, för att tejen är nästan till för att tejpa kartong eller papp"
- "men skruva i kartong. Ja, men vi vet ju att det inte kommer att fästa så bra. Skruva i trä [...] den fäster, men inte så bra, för det finns inget som stödjer inuti"

Fogningsmaterialiets egenskaper

- Välja relevant fogningsmaterial utifrån dess egenskaper
- "Det är klister på tejen, det är det som gör att tejen sitter"
- "I superlim finns det något speciellt som gör att limmet blir starkt"
- "Det fastnar som lim, det går att använda flera gånger, kludd"

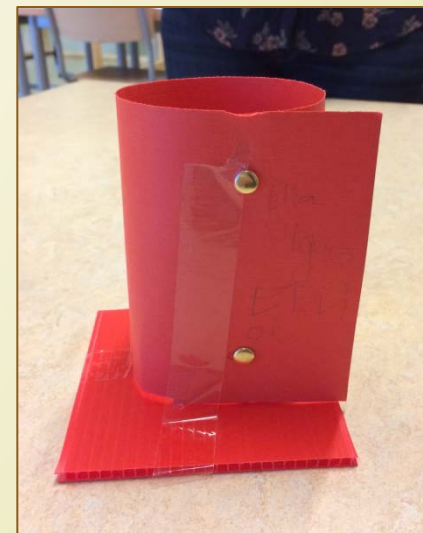
Tillvägagångssätt för sammanfogning

Anpassa mängden fogningsmaterial, hantera redskap för sammanfogning, applicera fogningsmaterialet, maximera kontaktytorna

- Mängden fogningsmaterial
  - "Det gick inte så jättebra eftersom det var för mycket [lim]"
  - "Tejp är bra men bara om man tejpar flera lager"
- Hanterandet av redskap
  - Att hantera häftapparat och limpistol "tryck hårt, då funkar det"

Tillvägagångssätt för sammanfogning

- Applicera fogningsmaterialet
  - "man ska göra som en ring" (eleven sätter bitar av häftmassa längs nederkanten på cylindern och plattan)
- Maximera kontaktytan
  - L: "jag ser att ni satte tejp på tre ställen, hur kommer det sig att ni gjorde det?" E: "för annars skulle den åka upp"
  - Eleven klipper små bitar av tejp och sätter lodrätt längs den inre kanten på cylindern och ut på plattan

Analysera
och föreslå
metoder

Lektion 1

Fästförmåga
Fognings-
materialet

Sätta
samman
lock
fognings-
material

Lektion 2

Fästförmåga
och dess
varaktighet

Hantera
redskap

Applicera
fognings-
materialet

Konstruera
låda
fästytor
ändamål

Lektion 3

Motstå krafter
Bilda enhet

Estetiska
aspekter

Maximera
fästytor

Konstruera
pennburk
fästytor
ändamål
material

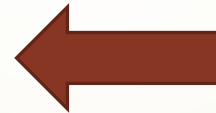
Lektion 4

Forma
fognings-
materialet

ÄNDAMÅLSENLIGHET FUNKTION

- Analysera och värdera förmågan att fästa och sammanfogningens varaktighet - FÄSTER DET och HUR LÄNGE?
- Värdera sammanfogningarna i förhållande till relevanta belastningar - KLARAR sammanfogningarna krafter?
- Analysera och värdera i vilken grad de sammanfogade materialen bildar en enhet - BILDAS en ENHET?
- Värdera sammanfogningens utseende - Är fogen SNYGG?

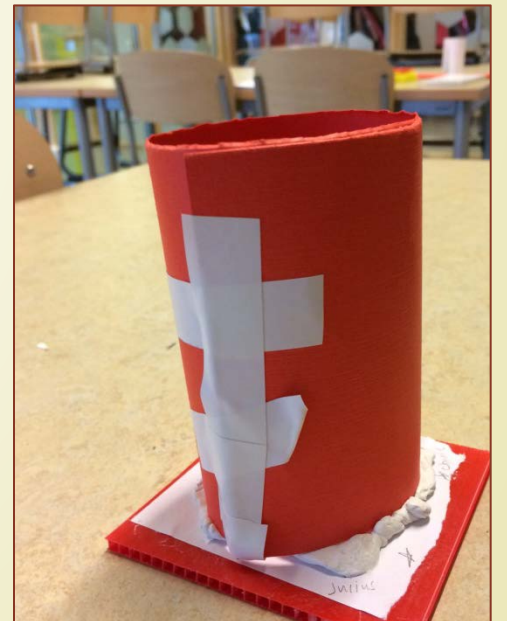
KONSTRUKTION

- Värdera och välja relevant sammanfogningsmetod till det material och den materialform som ska sättas samman - VAD ska sammanfogas?
- Välja relevant fogningsmaterial utifrån dess egenskaper - MED VAD ska det sammanfogas?
- *Anpassa mängden fogningsmaterialet, hantera redskap för sammanfogning, applicera fogningsmaterialet, maximera kontaktytorna* - HUR ska det sammanfogas?

Slutsats

- Vår förståelse av innebörden av elevernas kunnande har utvecklats under lektionsserien
- Beskrivningar av vad eleverna kan när de kan sammanfoga material i egna konstruktionsarbeten
- Elevuppgifternas utformning
- Viktigt att synliggöra ändamålet med konstruktionen

Fäster, fäster inte

- Tack för att ni lyssnade!
- Frågor

Kontakt:

Eva Björkholm evabjork@kth.se

HÄFTKLAMMER	Det feste inte heller med häftk lamer.	Det gick inte bra för att kartongen var för tjock.
-------------	---	--